

O'QUVCHILARDA YOZMA SAVODXONLIKNI SHAKLLANTIRISHNING ZAMONAVIY METODLARI

Matkasimova Mohigul Ergashaliyevna

Toshkent viloyati Ohangaron tumani 16-umumiy o'rta ta'lim maktabi

Ona tili va adabiyot o'qituvchisi.

matkasimovamohigul@gmail.com +998978752477

<https://doi.org/10.5281/zenodo.23348839>

Annotatsiya. Mazkur maqolada o'quvchilarda yozma savodxonlikni shakllantirishning zamonaviy pedagogik metodlari, yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishning didaktik asoslari hamda ta'lim jarayonida interfaol va raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari yoritilgan. Yozma savodxonlikni rivojlantirishda matn yaratish, muammoli topshiriqlar, hamkorlikda yozish, o'zaro tahrirlash, mezonlar asosida baholash va refleksiv yondashuvning ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, imlo va tinish belgilariga rioya qilishi, matnning mazmuniy yaxlitligi hamda uslubiy ravonligini takomillashtirishga qaratilgan metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: yozma savodxonlik, yozma nutq, nutqiy kompetensiya, zamonaviy pedagogik metodlar, matn yaratish, interfaol ta'lim, o'zaro tahrirlash, formativ baholash, raqamli texnologiyalar, refleksiya.

Аннотация. В статье рассматриваются современные педагогические методы формирования письменной грамотности учащихся, дидактические основы развития письменной речи и возможности использования интерактивных и цифровых технологий в образовательном процессе. Анализируется значение создания текстов, проблемных заданий, совместного письма, взаимного редактирования, критериального оценивания и рефлексивного подхода. Предлагаются методические рекомендации, направленные на развитие самостоятельного мышления учащихся, совершенствование орфографической и пунктуационной грамотности, логической целостности и стилистической выразительности письменной речи.

Ключевые слова: письменная грамотность, письменная речь, речевая компетенция, современные педагогические методы, создание текста, интерактивное обучение, взаимное редактирование, формирующее оценивание, цифровые технологии, рефлексия.

Abstract. This article examines modern pedagogical methods for developing students' writing literacy, the didactic foundations of written communication, and the potential of interactive and digital technologies in education. It analyzes the role of text composition, problem-based tasks, collaborative writing, peer editing, criteria-based assessment, and reflective learning. Methodological recommendations are proposed to improve students' independent thinking, spelling and punctuation accuracy, textual coherence, and stylistic competence.

Keywords: writing literacy, written communication, language competence, modern teaching methods, text composition, interactive learning, peer editing, formative assessment, digital technologies, reflection.

KIRISH

Bugungi ta'lim jarayonida o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirishi bilan bir qatorda, egallagan bilimlarini amaliy faoliyatda qo'llashi, mustaqil fikrlashi va o'z qarashlarini yozma ravishda aniq ifodalashi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, axborot oqimining jadallashuvi, raqamli muloqot shakllarining kengayishi va ta'lim mazmunining kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashuvi yozma savodxonlikni rivojlantirish masalasini dolzarb pedagogik muammolardan biriga aylantirmoqda.

Yozma savodxonlik shaxsning fikrini grammatik, imloviy, punktuatsion, mazmuniy va uslubiy jihatdan to'g'ri ifodalash qobiliyatini qamrab oladi. U faqat so'zlarni to'g'ri yozish yoki tinish belgilaridan foydalanish bilan cheklanmaydi. Mazkur kompetensiya o'quvchining mavzuni tushunishi, ma'lumotlarni saralashi, dalillar keltirishi, fikrlar o'rtasida mantiqiy bog'lanish hosil qilishi va yaxlit matn yaratish qobiliyatini ham ifodalaydi. O'zbekiston ta'lim standartlarida ona tili ta'limining muhim vazifalaridan biri o'quvchilarning o'z fikrini og'zaki va yozma shaklda savodli bayon etish ko'nikmalarini rivojlantirish sifatida belgilangan [1].

Bu vazifa yozma savodxonlikni shakllantirishda an'anaviy mashqlar bilan bir qatorda, o'quvchini faol fikrlashga, matn yaratishga va o'z ishini tahlil qilishga undaydigan metodlardan foydalanishni talab etadi.

Mazkur maqolaning dolzarbligi yozma savodxonlikni rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy metodlarni tizimlashtirish, ularning pedagogik imkoniyatlarini ochib berish va amaliy ta'lim jarayonida qo'llash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish zarurati bilan belgilanadi.

Maqolaning maqsadi - o'quvchilarda yozma savodxonlikni shakllantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy pedagogik metodlarni nazariy jihatdan tahlil qilish hamda ulardan foydalanish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot vazifalari:

- yozma savodxonlik tushunchasining mazmuni va tarkibiy qismlarini aniqlashtirish;
- yozma nutqni rivojlantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy metodlarni tavsiflash;
- interfaol va raqamli vositalarning didaktik imkoniyatlarini yoritish;
- yozma ishlarni baholash va tahrirlash mezonlarini taklif etish;
- pedagogik amaliyot uchun tavsiyalar ishlab chiqish.

Yozma nutqni shakllantirish masalasi pedagogika, psixolingvistika va til ta'limi metodikasida muhim tadqiqot yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu sohadagi ilmiy qarashlar yozish jarayonini faqat tayyor matnni yaratish emas, balki rejalashtirish, fikrni shakllantirish, yozish, qayta ko'rib chiqish va tahrirlashdan iborat murakkab kognitiv faoliyat sifatida talqin qiladi. J. R. Hayes va L. S. Flower yozma nutq yaratish jarayonini maqsadni belgilash, fikrlarni rejalashtirish va matnni qayta ko'rib chiqish kabi o'zaro bog'liq jarayonlar orqali izohlaganlar [2].

Ushbu yondashuv yozma savodxonlikni rivojlantirishda o'quvchiga faqat yakuniy matnni topshirish vazifasini berish emas, balki matn yaratish bosqichlarini izchil o'rgatish zarurligini ko'rsatadi. S. Graham va D. Perin tomonidan amalga oshirilgan tadqiqotlar sharhida o'smirlarning yozma nutqini rivojlantirishda aniq yozish strategiyalarini o'rgatish, matnni rejalashtirish, hamkorlikda yozish va yozma ishlarni tahlil qilish kabi yondashuvlarning ahamiyati ta'kidlangan

[3]. Bu fikrlar yozma savodxonlikni shakllantirishda o'quvchilarning faol ishtiroki va bosqichma-bosqich o'qitish muhimligini asoslaydi. J. Hattie va H. Timperley qayta aloqa (feedback)ning ta'lim natijalariga ta'sirini tahlil qilib, uning samarasi o'quvchiga berilgan axborotning aniqligi, vazifaga aloqadorligi va keyingi faoliyatni yaxshilashga yo'naltirilganligiga bog'liqligini ko'rsatganlar [4]. Shu sababli yozma ishlarni baholashda faqat xatolarni belgilash emas, balki ularni tuzatish yo'llarini ko'rsatish ham muhimdir. OECDning 2025-yilda e'lon qilingan *Unlocking High-Quality Teaching* tadqiqotida formativ baholash va qayta aloqaning o'quvchi rivojlanishini kuzatish, ta'lim maqsadlarini aniqlashtirish va keyingi o'quv harakatlarini belgilashdagi o'rni yoritilgan [5]. Mazkur yondashuv yozma savodxonlikni muntazam kuzatish va individual ehtiyojlarga moslashtirish uchun metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Maqolada nazariy tahlil, ilmiy manbalarni qiyosiy o'rganish, pedagogik umumlashtirish va metodik modellashtirish usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosini kompetensiyaviy, faoliyatga yo'naltirilgan va refleksiv yondashuvlar tashkil etadi.

Metodologik izoh: maqola nazariy-tahliliy xarakterga ega. Unda mustaqil tajriba natijalari yoki statistik ko'rsatkichlar keltirilmagan; taklif etilgan metodlarning amaliy samaradorligini aniqlash uchun alohida pedagogik tajriba-sinov tadqiqoti talab etiladi.

1. Yozma savodxonlikning tarkibiy qismlari

Yozma savodxonlik ko'p qirrali kompetensiya bo'lib, uning rivojlanishi bir nechta tarkibiy yo'nalishlarning o'zaro uyg'unligiga bog'liq.

Birinchidan, imloviy va punktuatsion savodxonlik so'zlarni adabiy til me'yorlariga muvofiq yozish, qo'shimchalarni to'g'ri qo'llash va tinish belgilaridan o'rinli foydalanishni anglatadi.

Ikkinchidan, grammatik savodxonlik so'z birikmalari va gaplarni to'g'ri tuzish, grammatik shakllarni mazmunga mos qo'llash hamda gaplar orasidagi sintaktik munosabatlarni saqlashni qamrab oladi.

Uchinchidan, mazmuniy va mantiqiy savodxonlik fikrlarning izchil bayon etilishi, asosiy g'oyaning aniqligi, dalillarning o'rinliliigi va matnning yaxlitligini ta'minlaydi. To'rtinchidan, uslubiy savodxonlik matnning maqsadi va adresatiga mos til vositalarini tanlash, ortiqcha takrorlardan qochish va fikrni ravon ifodalashni nazarda tutadi.

Beshinchidan, tahrirlash va refleksiya kompetensiyasi o'quvchining o'z matnidagi kamchiliklarni aniqlashi, ularni tuzatishi va keyingi yozma ishlarida tegishli xatolarni kamaytirishga intilishini anglatadi. Shunday qilib, yozma savodxonlikni shakllantirishda imlo qoidalarini o'rgatish matn yaratish, mustaqil fikrlash va tahrirlash faoliyati bilan uyg'un olib borilishi zarur.

2. Yozma savodxonlikni rivojlantirishning zamonaviy metodlari

2.1. "Yozish jarayoni" metodi

Mazkur metod yozma ishni bir martalik topshiriq emas, balki o'zaro bog'langan bosqichlardan iborat faoliyat sifatida tashkil etishga asoslanadi.

Metod quyidagi bosqichlarni qamrab oladi:

1. **Rejalashtirish** - mavzu bo'yicha asosiy fikrlarni aniqlash, savollar tuzish va matn rejasini ishlab chiqish.
2. **Dastlabki matn yaratish** - fikrlarni erkin bayon etish va asosiy mazmunni shakllantirish.
3. **Qayta ko'rib chiqish** - fikrlarning izchilligi, dalillarning asoslanganligi va matn tuzilishini tekshirish.
4. **Tahrirlash** - imlo, grammatika, tinish belgilari va uslubiy xatolarni tuzatish.
5. **Yakuniy taqdimot** - matnning yakuniy variantini tayyorlash va zarur hollarda o'zgarishlarni izohlash.

Masalan, "Kitobxonlikning inson hayotidagi o'rni" mavzusida o'quvchilar avval asosiy fikrlarini yozadilar, so'ng reja tuzadilar, matn yaratadilar va uni mezonlar asosida qayta ko'rib chiqadilar. Metodning afzalligi shundaki, o'quvchi yozish va tahrirlash o'rtasidagi farqni anglaydi hamda o'z matnini bosqichma-bosqich takomillashtirishga o'rganadi.

2.2. "Hamkorlikda yozish" metodi

Hamkorlikda yozish metodida ikki yoki undan ortiq o'quvchi umumiy matnni yaratish jarayonida birgalikda ishtirok etadi. Bunda ular mavzuni muhokama qiladilar, fikrlarni saralaydilar, matn tuzilishini belgilaydilar va yakuniy variantni tahrir qiladilar.

Metodni quyidagi tartibda tashkil etish mumkin:

- o'quvchilar kichik guruhlariga ajratiladi;
- guruhga muayyan mavzu yoki muammoli savol beriladi;
- ishtirokchilar asosiy fikrlarni yozib oladilar;
- guruh a'zolari matnning turli qismlarini tayyorlaydilar;
- tayyorlangan qismlar birlashtirilib, mazmuniy va imloviy jihatdan tekshiriladi;
- guruh vakili yakuniy matnni taqdim etadi.

Mazkur metod o'quvchilarning fikr almashish, dalillash, o'zaro tinglash va matnni birgalikda takomillashtirish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Biroq barcha o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash uchun guruh ichida vazifalar aniq taqsimlanishi lozim.

2.3. "O'zaro tahrirlash" metodi

O'zaro tahrirlash metodida o'quvchilar bir-birining yozma ishini oldindan belgilangan mezonlar asosida ko'rib chiqadilar. Bu jarayonda maqsad muallifning xatolarini shunchaki ko'rsatish emas, balki matnni yaxshilashga yordam berishdir. Metodni samarali tashkil etish uchun o'quvchilarga quyidagi savollar beriladi:

- Matnning asosiy g'oyasi aniq ifodalanganmi?
- Fikrlar izchil va mantiqiy bog'langanmi?
- Dalillar mavzuga mosmi?
- Imlo va tinish belgilariga rioya qilinganmi?
- Matnda ortiqcha takrorlar mavjudmi?
- Qaysi jumlani yanada ravon ifodalash mumkin?

O'quvchilar tahrir davomida avval matnning mazmuni va tuzilishiga, keyin esa imloviy hamda grammatik jihatlariga e'tibor qaratishlari maqsadga muvofiq.

O‘zaro tahrirlash o‘quvchining baholash mezonlarini tushunishi, xatolarni aniqlashi va o‘z yozma ishiga tanqidiy qarashini rivojlantiradi. O‘qituvchi esa berilayotgan fikr-mulohazalarning xolisligi va foydaliligini nazorat qiladi.

2.4. “Muammoli yozuv” metodi

Muammoli yozuv o‘quvchini tayyor ma’lumotni qayta bayon qilishdan ko‘ra, muayyan savolga mustaqil javob izlash va o‘z pozitsiyasini asoslashga yo‘naltiradi. Masalan, o‘quvchilarga quyidagi mavzu taklif qilinadi:

“Raqamli texnologiyalar kitobxonlik madaniyatini rivojlantiradimi yoki unga to‘sqinlik qiladimi?”

O‘quvchi quyidagi tartibda matn yaratadi:

1. Muammoni o‘z so‘zlari bilan ifodalaydi.
2. O‘z nuqtayi nazarini bildiradi.
3. Kamida ikkita asos yoki hayotiy misol keltiradi.
4. Muqobil fikrni ko‘rib chiqadi.
5. Umumiy xulosa chiqaradi.

Ushbu metod dalillarga asoslangan yozuv, tanqidiy fikrlash va mantiqiy xulosa chiqarish kompetensiyalarini rivojlantirishga yordam beradi.

2.5. “Namuna asosida matn yaratish” metodi

Mazkur metodda o‘quvchilar matnning namunaviy tuzilishi, uslubiy xususiyatlari va til vositalarini tahlil qiladilar. Shundan so‘ng shu turdagi yangi matnni mustaqil yaratadilar. Masalan, o‘qituvchi o‘quvchilarga kichik maqola, tavsifiy matn, rasmiy xat yoki esse namunasini taqdim etadi. O‘quvchilar uning kirish, asosiy qism va xulosasini ajratadilar, bog‘lovchi vositalar hamda dalillarning joylashuvini o‘rganadilar. Keyingi bosqichda ular o‘xshash tuzilishga ega, biroq boshqa mazmundagi matnni yozadilar. Bunda namuna tayyor matnni ko‘chirib olish uchun emas, balki yozuv strategiyalarini anglash uchun xizmat qilishi kerak.

2.6. “Raqamli tahrir va yozuv portfeli” metodi

Raqamli vositalar yozma savodxonlikni shakllantirishda matn yaratish, xatolarni aniqlash, versiyalarni solishtirish va o‘quvchining rivojlanishini kuzatish imkonini beradi. O‘quvchilar matn muharrirlarida o‘z ishlarini tayyorlashlari, o‘qituvchi izohlarini ko‘rib chiqishlari va tahrirdan oldingi hamda keyingi variantlarni saqlashlari mumkin. Raqamli imlo tekshirgichlar yordamchi vosita sifatida qo‘llanadi, ammo ularning tavsiyalari har doim ham to‘g‘ri bo‘lmasligi sababli natijalar til qoidalarini asosida tekshirilishi zarur.

Yozuv portfeli quyidagilarni o‘z ichiga olishi mumkin:

- dastlabki yozma ish;
- o‘qituvchi yoki tengdoshlar fikr-mulohazasi;
- tahrirlangan matn;
- yakuniy variant;
- o‘quvchining o‘z rivojlanishi haqidagi qisqa izohi.

Ushbu yondashuv o‘quvchining faqat yakuniy natijasini emas, balki matn yaratish jarayonidagi rivojlanishini ham baholashga yordam beradi.

3. Zamonaviy metodlarning qiyosiy tavsifi

Metod	Asosiy maqsad	Kutiladigan pedagogik natija
Yozish jarayoni	Matnni bosqichma-bosqich yaratish	Rejalashtirish va tahrirlash ko‘nikmasi
Hamkorlikda yozish	Jamoaviy matn yaratish	Hamkorlik va fikrni asoslash
O‘zaro tahrirlash	Matnni mezonlar asosida tekshirish	Xatolarni aniqlash va tuzatish
Muammoli yozuv	Muammoga yozma javob berish	Tanqidiy va mantiqiy fikrlash
Namuna asosida yozish	Matn tuzilishini o‘zlashtirish	Janr va uslubni anglash
Raqamli portfel	Yozma ishlar rivojlanishini kuzatish	O‘zini baholash va refleksiya

Jadvaldan ko‘rinadiki, mazkur metodlar bir-birini to‘ldiradi. Ularni o‘quvchilarning yoshi, til bilimi, yozma topshiriqning maqsadi va mavjud ta’lim resurslariga qarab uyg‘unlashtirish maqsadga muvofiq.

4. Yozma savodxonlikni baholash mezonlari

Yozma savodxonlikni rivojlantirishda baholash faqat xatolar sonini aniqlash bilan cheklanmasligi lozim. O‘quvchining matn mazmuni, fikrlar izchilligi, til me’yorlariga rioya qilishi va tahrirdan foydalanish qobiliyati ham hisobga olinishi zarur.

Quyidagi mezonlardan foydalanish mumkin:

Baholash mezonlari	Tavsiya etilgan ulush
Mazmun va mavzuga muvofiqlik	25%
Mantiqiy izchillik va matn tuzilishi	20%
Grammatik va uslubiy to‘g‘rilik	20%
Imlo va punktuatsiya	25%
Mustaqillik va tahrir sifati	10%
Jami	100%

Ushbu taqsimot maqolada taklif etilayotgan namunaviy mezon bo‘lib, rasmiy baholash standarti hisoblanmaydi. Uni muayyan sinf, fan va yozma ish turiga moslashtirish mumkin.

Formativ baholashda o‘quvchiga aniq, tushunarli va keyingi harakatni belgilashga yordam beradigan qayta aloqa berish muhimdir. Masalan, “Matning yaxshi emas” deyish o‘rniga, “Asosiy fikrni birinchi xatboshida aniqroq ifodalang va ikkinchi dalilga misol qo‘shing” kabi tavsiya berish samaraliroq bo‘ladi [4; 5].

5. Amaliy mashg‘ulot uchun metodik model

O‘quvchilarda yozma savodxonlikni rivojlantirishga qaratilgan mashg‘ulotni quyidagi ketma-ketlikda tashkil etish tavsiya qilinadi.

Birinchi bosqich - diagnostika. O'quvchilarga tanish mavzuda qisqa matn yozish topshiriladi. O'qituvchi imlo, grammatika, mantiqiy izchillik va matn tuzilishi bilan bog'liq qiyinchiliklarni aniqlaydi.

Ikkinchi bosqich -strategiyani o'rgatish. O'qituvchi matnni rejalashtirish, asosiy fikrni aniqlash, dalillar keltirish va tahrirlash usullarini namuna orqali ko'rsatadi.

Uchinchi bosqich -amaliy yozuv. O'quvchilar individual yoki juftlikda matn yaratadilar. O'qituvchi zarur hollarda yo'naltiruvchi savollar va qisqa tavsiyalar beradi.

To'rtinchi bosqich - qayta aloqa. O'quvchilar matnlarini mezonlar asosida tekshiradilar, o'zaro fikr almashadilar va aniqlangan kamchiliklarni tuzatadilar.

Beshinchi bosqich - refleksiya. O'quvchi dastlabki va yakuniy variantlarni solishtirib, qaysi jihatlarni yaxshilaganini va kelgusida nimalarga e'tibor berishini yozadi. Mazkur modelni ona tili va adabiyot darslari bilan bir qatorda tarix, biologiya, tarbiya va boshqa fanlarda ham qo'llash mumkin. Masalan, tarix fanida sabab-oqibat munosabatlarini tushuntiruvchi matn, biologiyada ilmiy tavsif, tarbiya fanida esa muammoli vaziyatga munosabat bildiruvchi esse yozdirish mumkin.

6. Natijalar muhokamasi va pedagogik ahamiyati

Nazariy manbalar tahlili yozma savodxonlikni rivojlantirishda matn yaratish jarayonini o'rgatish, maqsadli qayta aloqa, hamkorlik va o'quvchining o'z faoliyatini tahlil qilishi muhim metodik yo'nalishlar ekanini ko'rsatadi [2–5]. Taklif etilgan metodik yondashuvning asosiy xususiyati yozma ishni faqat yakuniy mahsulot sifatida emas, balki o'quvchining fikrlashi va o'zini rivojlantirish jarayoni sifatida ko'rib chiqishdan iborat. O'quvchi dastlabki matn yaratish, uni tahlil qilish va qayta yozish orqali o'zidagi qiyinchiliklarni yaxshiroq anglaydi. Bunda o'qituvchining vazifasi xatolarni qayd etish bilan cheklanmaydi. U o'quvchiga xatoning sababini tushunish, tegishli qoidani qo'llash va keyingi yozma ishda natijani yaxshilashga yordam berishi lozim. Raqamli texnologiyalar esa matnlarni saqlash, o'zgarishlarni kuzatish va tezkor fikr-mulohaza berish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shunga qaramay, texnologiyadan foydalanish mustaqil fikrlash va mualliflik mas'uliyatining o'rnini bosmasligi kerak. O'quvchi raqamli vositalar tavsiyalarini tahlil qilishi, yakuniy qarorni esa til me'yorlari va matn mazmuni asosida qabul qilishi zarur. Shuni ham ta'kidlash kerakki, metodlarning natijasi o'quvchilarning boshlang'ich tayyorgarligi, mashg'ulotlarning muntazamligi, topshiriqlar mazmuni va o'qituvchi tomonidan beriladigan qayta aloqaning sifatiga bog'liq. Shu sababli taklif etilgan yondashuvlarni amaliyotda tekshirish va natijalarini tizimli baholash keyingi tadqiqotlar uchun muhim yo'nalish hisoblanadi.

XULOSA

O'quvchilarda yozma savodxonlikni shakllantirish zamonaviy ta'limning muhim vazifalaridan biri bo'lib, u imlo va grammatik qoidalarni o'zlashtirish bilan bir qatorda mustaqil fikrlash, matn yaratish, dalillash va o'z faoliyatini tahlil qilish kompetensiyalarini ham qamrab oladi. Maqolada ko'rib chiqilgan nazariy manbalar va metodik yondashuvlar asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Yozma savodxonlikni rivojlantirishda matn yaratish jarayonining barcha bosqichlarini - rejalashtirishdan yakuniy tahrirgacha - izchil o'rgatish zarur.

2. Hamkorlikda yozish va o'zaro tahrirlash metodlari o'quvchilarning muloqot, fikr almashish va matn sifatini baholash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

3. Muammoli yozuv va namuna asosida matn yaratish mustaqil fikrlash, mantiqiy izchillik hamda uslubiy kompetensiyani rivojlantirish uchun metodik imkoniyat yaratadi.

4. Raqamli vositalar va yozuv portfeli o'quvchilarning rivojlanish jarayonini kuzatish hamda tahrirlangan matnlar bilan ishlashni tashkil etishga yordam beradi.

5. Formativ baholash va aniq qayta aloqa o'quvchilarning xatolarni anglashiga hamda yozma ishlarini izchil takomillashtirishiga ko'maklashadi.

Shunday qilib, yozma savodxonlikni shakllantirishda zamonaviy metodlarni maqsadli va tizimli qo'llash, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish va muntazam qayta aloqani yo'lga qo'yish muhim metodik shartlar hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 6-apreldagi 187-son qarori. *Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida*. — LexUZ. URL: <https://lex.uz/uz/acts/3153714>
2. Hayes J. R., Flower L. S. Identifying the Organization of Writing Processes // *Cognitive Processes in Writing: An Interdisciplinary Approach*. — Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 1980. — P. 3–30.
3. Graham S., Perin D. *Writing Next: Effective Strategies to Improve Writing of Adolescents in Middle and High Schools*. — New York: Carnegie Corporation of New York, 2007.
4. Hattie J., Timperley H. The Power of Feedback // *Review of Educational Research*. — 2007. — Vol. 77, No. 1. — P. 81–112. — DOI: <https://doi.org/10.3102/003465430298487>
5. OECD. *Unlocking High-Quality Teaching*. — Paris: OECD Publishing, 2025. — DOI: <https://doi.org/10.1787/f5b82176-en>
6. Bereiter C., Scardamalia M. *The Psychology of Written Composition*. — Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 1987.
7. Hyland K. *Second Language Writing*. 2nd ed. — Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
8. Graham S., Hebert M. A. *Writing to Read: Evidence for How Writing Can Improve Reading*. — New York: Carnegie Corporation of New York, 2010.
9. UNESCO. *Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education — A Tool on Whose Terms?* — Paris: UNESCO, 2023.